

Манія вялікасці

Шкада, што ніхто з навукоўцаў не вывучае псіхалогію адносінаў мытнікаў і кантрабандыстаў. Неблагая атрымалася б навуковая праца. Перш усяго, абедзве гэтыя катэгорыі людзей ведаюць, што не могуць існаваць адны без другіх. Не было б кантрабандыстаў, то навошта тады мытнікі. А не было б мытнікаў, то кантрабандыстаў таксама не стала б. Яны ператварыліся б у звычайных гандляроў-канкурэнтаў.

Такі стан рэчаў не задавальняе ні тых, ні гэтых. І таму на нейкай падсвядомасці жывуць гэтыя людзі як ваўкі адной зграі. Грызуцца паміж сабой, ды не да смерці. Але калі зойдзе паміж імі сапраўдны канфлікт, то літасці няма ні да кога.

Усё пачалося з дробнага непаразумення. Захацеў неjak мытнік, прозвішча якога Баран, закурыць. А цыгарэты скончыліся. Тут, як на бяду, на машыне наладаванай цыгарэтамі праязджаў мяжу Васіль Кароткі. Баран нават машыну не правяраў. Паставіў пячатку, што ўсё ў норме і папрасіў закурыць.

— Не куру, і нікому не раю, нават табе, — жартаўлівым голасам адказаў Васіль. І хацеў дадаць, што хоць ён і не курыць, але для работнікаў мытні ў яго заўсёды

ёсць пушка добрых цыгарэтаў. Ды вось бяда, не паспеў. Мытнік успрыняў ягоняя словы як здзек. Пачырванеў як рак і закрычаў такім пісклявым голасам, як парасё ў плоце засеўшы.

— А хто табе даў права са мной на ты размаўляць?! Ты што, лічыш сябе ўладаром усіх памежных пераходаў? У цябе што, манія вялікасці? Зараз паглядзім, курыш ты ці не. А ну гані машыну на эстакаду.

Як не стараўся давесці Кароткі, што ніякой маніі вялікасці ў яго няма, што проста няўдалы жарт атрымаўся, нічога на дапамагло. Мытнік раскруціў усю яго машыну. І дзе ні даткнецца, адусюль цыгарэты сыплюцца. Сканфіскаваў усю кантрабанду, ды яшчэ пратакол склаў, каб машыну забраць. Васіль і дахаты да яго хадзіў з торбай каньяку і перад працай чакаў з прабачэннямі. А той упёрся як бык, хоць ты кол на галаве чашы. Не ідзе на кантакт і ўсё тут.

Стаў тады Кароткі думаць, як адпомсціць. Прыйшоў да таго ў кабінет, калі Баран складаў пратакол, седзячы за камп'ютэрам, дачакаўся, калі мытнік выйдзе на хвіліну па нейкай патрэбе, залез ў камп'ютэр і за подпісам „Інспектар А. К. Баран” паставіў працяжнік і дапісаў „уладар усіх памежных пераходаў”. Ды юрк у кабінет да начальніка. І давай скардзіцца на Барана. Маўляў, у Барана прозвішча брыдкае, дык ён з-за гэтага звар'яцеў. Захварэў на манію вялікасці і забірае машыны ў людзей з прыгожымі прозвішчамі. Начальнік доўга смяяўся, прагнаў Кароткага, сказаўшы: „На якія прыдумкі толькі не ідуць кантрабандысты, каб сумленнага працаўніка мытні зняславіць”. Але калі інспектар Баран паклаў на стол пратакол, які быў падпісаны „А. К. Баран — уладар усіх памежных пераходаў”, начальніку стала не да смеху. Спачатку ён кінуўся тэлефанаваць у шпіталь, мяркуючы, што Баран звар'яцеў. Пасля ўспомніў словы Кароткага і зароў як абкураная канаплёй сірэна.

— Ты што, баран, з глузду з'ехаў? Зусім рэпу адхіў! У цябе што, страху знесла? Я чаго цябе на работу ўзяў? Каб ты Напалеона з сябе строіў?

А Баран не разумее, чаму за адну хвіліну начальнік задаў яму больш пытанняў, чым за пяць гадоў сумеснай працы. Хацеў нешта сказаць, ды толькі горш зрабіў. Начальнік яшчэ больш раз'юшыўся і крычыць ужо да сакратаркі.

— Зінаіда Львоўна, пішы загад. Барана звольніць. Кароткаму машыну вярнуць. Але давядзіце да кожнага мытніка: як яшчэ хоць раз убачаць Кароткага на мяжы, хай трасуць яго як грушу, каб нават блахі не перавёз. І калі знойдуць хоць вош у валасах, хай афармляюць як кантрабанду.

Выйшаў няшчасны Баран ад начальніка, сеў на лаўку побач з Кароткім. Хлопцы пагаварылі, разабраліся ва ўсім, цяжка ўздыхнулі.

— Можа цыгарэтай пачаставаць? — спытаў Васіль.

— Не, — адказаў былы мытнік. — Маю свае. Можа я табе лепш піва пастаўлю.

— Якое піва, — сумна ўздыхнуў былы кантрабандыст. — Мы цяпер з табой беспрацоўныя. Трэба грошы эканоміць ды працу шукаць.

— Так, — пагадзіўся Баран. — Толькі б начальнік добры папаўся, не такі як гэты. Што ён сабе дазваляе. Аднаго звольніў. Другога загадаў блізка да мяжы не пускаць. Пасля такіх словаў, што ён казаў, сорамна жыць далей. Хворы нейкі.

— Так, хворы, — пацвердзіў Васіль. — На манію вялікасці хворы.

І хлопцы разышліся ў розныя бакі, не маючы прэтэнзій адзін да аднаго, а толькі да начальніка мытні і ягонай маніі вялікасці.